

Als ouders gaan scheiden

Over de Raad voor de Kinderbescherming

September 2009

Ministerie van Justitie
Raad voor de Kinderbescherming

Als ouders gaan scheiden

Met de meeste kinderen en jongeren die een scheiding van hun ouders hebben meegemaakt, gaat het na verloop van tijd weer goed. Bij een aantal kinderen heeft een scheiding wel kleine of grote gevolgen voor hun ontwikkeling.

Kinderen ondervinden vooral schade van scheidingen met hevige en langdurige ouderlijke conflicten. Het is daarom belangrijk dat u en uw ex-partner beiden uw verantwoordelijkheid nemen en goede afspraken maken over de kinderen. Zo moet u samen beslissen hoe u de zorg- en opvoedingstaken ná de scheiding wilt verdelen.

Komt u daar samen of met behulp van een mediator/ bemiddelaar niet uit, dan kan de rechter uiteindelijk een knoop doorhakken. Dat kan op basis van een advies van de Raad voor de Kinderbescherming. In deze brochure wordt uitgelegd wat dat betekent.

Voor het gemak is de tekst in de mannelijke vorm geschreven. Overal waar *hij*, *zijn* of *hem* staat, kunt u *zij* of *haar* lezen. Met *kinderen* wordt ook *kind* bedoeld; *partner* wordt gebruikt voor *echtgenoot*, *echtgenote* en voor een ouder die ongehuwd samenwoont dan wel geregistreerd partner is.

Inhoudsopgave

De Raad voor de Kinderbescherming	5
Scheiden: het ouderschap blijft bestaan	6
De Raad doet onderzoek en adviseert	8
De rechter beslist	10
Gezag, contact, omgang en informatie in de wet	11
Meer informatie	14

De Raad voor de Kinderbescherming

Een kind is voor zijn ontwikkeling afhankelijk van zijn ouders. Zij moeten hun kind verzorgen en opvoeden zodat hij kan uitgroeien tot een zelfstandige volwassene. Als ouders die verantwoordelijkheid niet kunnen dragen, komt het recht van het kind op een gezonde en evenwichtige ontwikkeling in de knel. De overheid heeft in dat geval de taak om dit recht van het kind te waarborgen. De Raad voor de Kinderbescherming – een onderdeel van het Ministerie van Justitie – zorgt daarvoor.

De Raad is bijvoorbeeld betrokken bij gezinnen waar verzorgen en opvoeden een probleem is geworden, houdt zich bezig met jongeren die met de politie in aanraking komen en adviseert bij het afstaan of adopteren van kinderen. Ook speelt de Raad een rol bij scheidingen van ouders die het niet eens worden over afspraken over hun kinderen. Daarover gaat deze brochure.

Algemene informatie over de Raad vindt u in de brochure *Over de Raad voor de Kinderbescherming – Ieder kind heeft recht op bescherming* (achterin staat beschreven hoe u deze brochure kunt verkrijgen).

Kind staat centraal

Het is de taak van de Raad voor de Kinderbescherming om op te komen voor de rechten van kinderen die in de knel (dreigen te) komen. Daarom staat in het werk van de Raad altijd het belang van het kind centraal.

Scheiden: het ouderschap blijft bestaan

Een scheiding betekent nooit een einde van uw ouderschap. Gescheiden ouders behouden in principe samen het ouderlijk gezag. Dit betekent dat u met uw ex-partner goede afspraken moet maken over de verdeling van uw zorg- en opvoedingstaken van de kinderen na de scheiding: waar wonen de kinderen, hoe is het contact geregeld en hoe informeert u elkaar.

Uw kinderen hebben u nodig

Tijdens uw huwelijk bent u samen met uw partner wettelijk verantwoordelijk voor de kinderen en draagt u beiden het ouderlijk gezag. Samen zorgt u bijvoorbeeld voor voeding, kleding, huisvesting en onderwijs, maar ook voor liefde en aandacht. Uw kinderen zijn hiervoor op de zorg van u beiden aangewezen. Als u en uw partner besluiten uit elkaar te gaan, verandert uw verantwoordelijkheid voor de kinderen niet. U blijft de vader of moeder van uw kinderen.

Wettelijke uitgangspunten

Gescheiden ouders houden volgens de wet in principe samen het ouderlijk gezag over hun kinderen. U blijft daarom ook na de scheiding voor hen verantwoordelijk. De rechter kan echter beslissen om van dit uitgangspunt af te wijken. Verder staat in de wet dat kinderen en de niet-gezagsdragende ouder recht hebben op contact met elkaar. De niet-gezagsdragende ouder heeft bovendien recht op informatie en consultatie. Ook van deze uitgangspunten kan de rechter in het belang van de kinderen afwijken. Vanaf bladzijde 11 zijn deze wettelijke rechten en plichten uitgebreider beschreven.

Afspraken maken

De ontwikkeling van kinderen kan bedreigd worden als ouders bij een scheiding langdurige en ernstige conflicten hebben, bijvoorbeeld over de kinderen. Het is daarom van groot belang dat u probeert om de gevolgen van de scheiding voor uw kinderen zo veel mogelijk te beperken. Zo is het noodzakelijk om met uw ex-partner goede afspraken te maken over hoe u na de scheiding de verdeling van de zorg voor de kinderen vorm geeft. U moet dan beslissen waar de kinderen wonen, hoe u het contact regelt en hoe u uw ex-partner over de kinderen informeert en consulteert. Natuurlijk is het belangrijk voor de kinderen dat u en uw ex-partner de afspraken ook echt nakomen.

U komt er samen niet uit

Lukt het u en uw ex-partner niet om samen tot werkbare afspraken te komen of zich aan eerder gemaakte afspraken te houden, dan kunt u bijvoorbeeld een familielid, vriend of een professionele mediator vragen om te bemiddelen tussen u beiden. Heeft dat geen resultaat, dan krijgt u een oproep om op een zitting van de rechtbank te verschijnen.

Het is mogelijk dat de rechter u voor bemiddeling bij uw conflict alsnog doorverwijst naar een mediator of een hulpverlenende instantie. Een andere mogelijkheid is dat de rechter, tijdens de rechtszitting, aan de Raad voor de Kinderbescherming om onderzoek en advies vraagt. Deze taak van de Raad wordt hierna toegelicht.

De Raad doet onderzoek en adviseert

Blijven u en uw ex-partner het oneens over een regeling over de kinderen, dan beslist de rechter. Hij kan zich laten adviseren door de Raad voor de Kinderbescherming.

Onderzoek

De Raad onderzoekt welke regeling – ook op langere termijn – het beste is voor uw kinderen. Een medewerker van de Raad, de raadsonderzoeker, probeert een zo goed mogelijk beeld te krijgen van de kinderen. De raadsonderzoeker praat met het kind of observeert het kind als praten gezien zijn leeftijd niet mogelijk is. Daarnaast praat hij met u en met uw ex-partner en mogelijk ook met mensen uit uw directe omgeving. Dat kan bijvoorbeeld een leerkracht zijn of een betrokken hulpverlener.

Binnen de Raad wordt de raadsonderzoeker ondersteund door een gedragsdeskundige en eventueel een juridisch deskundige. De gedragsdeskundige kan daarnaast bijvoorbeeld een deelonderzoek verrichten zoals een interactieobservatie tussen ouder en kind. Beslissingen over het advies neemt de raadsonderzoeker daardoor nooit alleen. Zijn leidinggevende, de teamleider, is eindverantwoordelijk voor de besluitvorming. Vanzelfsprekend houdt de raadsonderzoeker u steeds op de hoogte van zijn onderzoek.

Advies

De raadsonderzoeker rondt zijn onderzoek af met een rapport. Hij doet daarin verslag van het verloop van het onderzoek en beschrijft vooral de ontwikkeling en de situatie van uw kinderen. Verder geeft de raadsonderzoeker de mening van u, uw ex-partner, de kinderen en eventuele andere betrokkenen weer. Tot slot wordt een onderbouwd advies aan de rechter gegeven, bijvoorbeeld bij welke ouder de kinderen het best kunnen wonen en/of hoe de verdeling

van zorg- en opvoedingstaken geregeld moet worden.

De raadsonderzoeker bespreekt zijn voorlopige rapport met u, uw ex-partner en de kinderen. Onjuist weergegeven feiten kunnen gewijzigd worden. Andere opmerkingen worden als bijlage aan het definitieve rapport toegevoegd. Hierna wordt het rapport aan de rechter verstuurd. U en uw ex-partner ontvangen een exemplaar van het definitieve rapport.

Werkwijze

De werkwijze van de Raad voor de Kinderbescherming is vastgelegd in het Kwaliteitskader. Deze richtlijnen van de minister van Justitie en de minister van Jeugd en Gezin zijn voor de medewerkers van de Raad leidraad voor hun dagelijks werk. Het document beschrijft onder andere hoe een onderzoek uitgevoerd wordt, welke informatie in het rapport komt en hoe lang een onderzoek mag duren. Daarnaast kent de Raad protocollen waarin voorgeschreven wordt hoe de Raad in bepaalde zaken in het bijzonder moet handelen. Er bestaat een protocol Bescherming, protocol Gezag en Omgang na scheiding, protocol Strafzaken en een protocol Afstand, Screening, Adoptie en Afstamming. Op deze manier wordt elk raadsonderzoek zoveel mogelijk op gelijke wijze uitgevoerd en kunnen cliënten nagaan wat zij mogen verwachten van de Raad. U kunt zowel het Kwaliteitskader als de protocollen op elke locatie van de Raad inzien of raadplegen via de internetsite www.kinderbescherming.nl.

De rechter beslist

De rechter kijkt bij zijn beslissing naar het advies van de Raad voor de Kinderbescherming. Ook de mening van u, uw ex-partner en de kinderen speelt een belangrijke rol.

Na ontvangst van het rapport met het advies van de Raad voor de Kinderbescherming behandelt de rechter uw zaak op een zitting van de rechtbank in aanwezigheid van u en uw ex-partner (en uw advoc(a)at(en)). De rechter zal u en uw ex-partner naar uw mening vragen; ook de advoc(a)at(en) kunnen het woord voeren.

Wanneer de kinderen twaalf jaar of ouder zijn, zal de rechter ook hun mening vragen. Dat kan hij ook doen aan kinderen jonger dan twaalf jaar, maar dat is niet verplicht.

Onder andere op basis van het advies van de Raad en van alles wat hij op de zitting heeft gehoord, neemt de rechter vervolgens een beslissing over een regeling voor uw kinderen. De rechter maakt daarbij zijn eigen afweging. Hij is niet verplicht om het advies van de Raad te volgen.

Gezag, contact, omgang en informatie in de wet

In de wet zijn enkele uitgangspunten vastgelegd die gelden bij een scheiding waarbij kinderen betrokken zijn. Beide ouders behouden in principe het gezag, het kind en zijn ouders hebben recht op contact met elkaar, de niet-verzorgende ouder heeft recht op informatie.

Gezamenlijk gezag

Sinds 1 januari 1998 behouden ouders ook na ontbinding van hun huwelijk samen het ouderlijk gezag over hun kinderen. U en uw ex-partner bepalen samen bij wie de kinderen wonen. Ook blijft u beiden verantwoordelijk voor hun verzorging en opvoeding. Verder neemt u samen alle belangrijke beslissingen over de kinderen. Beide ouders hebben recht op informatie en consultatie.

Uitzondering

U of uw ex-partner kunnen de rechter verzoeken om het gezamenlijk gezag aan één van beiden toe te kennen. De rechter zal dit alleen toekennen als er een onaanvaardbaar risico bestaat dat het kind klem of verloren dreigt te raken tussen ouders en er geen zicht is op een verbetering in de situatie. De ouder die alleen met het gezag wordt belast (de gezagsdragende ouder), mag bepalen bij wie de kinderen verblijven.

Gezag wijzigen

De beslissing van de rechter is gebaseerd op een momentopname van de situatie van uw kinderen. Als de omstandigheden veranderen, kan het zijn dat u een andere gezagsregeling beter vindt voor de kinderen. U zult dan met uw advocaat moeten overleggen of een wijziging in uw geval mogelijk is.

Ouderschapsplan

Sinds 1 maart 2009 zijn ouders verplicht om bij scheiding een ouderschapsplan op te stellen. In dit plan staan afspraken die ouders maken over de verdeling van zorg- en opvoedingstaken, alimentatie en informatie-uitwisseling. De wet verplicht ouders ook om aan te geven op welke wijze zij de kinderen hebben betrokken bij het maken van de afspraken en hoe zij de kinderen hebben geïnformeerd.

Contact en omgang

Kinderen en ouders hebben er recht op om elkaar ook na een scheiding te blijven zien. Als beide ouders gezag hebben spreekt men van de verdeling van zorg- en opvoedingstaken en is er sprake van contact tussen ouder en kind. Dit contact kan slechts tijdelijk worden ontzegd. Als na de scheiding slechts één van de ouders gezag heeft, spreekt men van een omgangsregeling. U kunt met uw ex-partner een omgangsregeling afspreken, waarin staat wanneer en hoe vaak uw kinderen de andere ouder ontmoeten. Deze omgangsregeling kan ook door de rechtbank worden vastgesteld.

Uitzondering

De rechter kan de niet-gezagsdragende ouder de omgang ontzeggen. De gezagsdragende ouder kan daar om vragen.

De rechter legt de ontzegging alleen op als er één of meer van de wettelijke ontzeggingsgronden van toepassing zijn:

- de omgang met de andere ouder levert ernstig nadeel op voor de geestelijke of lichamelijke ontwikkeling van de kinderen;
- de andere ouder is kennelijk niet geschikt voor of niet in staat tot omgang met de kinderen;
- de kinderen zijn twaalf jaar of ouder en hebben ernstige bezwaren tegen de omgang met de andere ouder. Zij hebben de rechter daarover geïnformeerd;
- de omgang met de andere ouder is om andere redenen in strijd met zwaarwegende belangen van de kinderen.

Informatie en consultatie

De ouder bij wie de kinderen wonen moet de andere ouder op de hoogte houden van belangrijke zaken die met uw kinderen te maken hebben. Voorbeelden hiervan zijn de schoolprestaties of de gezondheid van uw kinderen. Bovendien moet de ouder bij wie de kinderen wonen de andere ouder om zijn mening vragen bij belangrijke beslissingen over de kinderen. Dit is het 'recht van consultatie'. Als het gezag bij één ouder berust, dan mag de gezagsdragende ouder uiteindelijk zelf de beslissing nemen. Op verzoek van één van de ouders kan de rechter bepalen hoe de andere ouder geïnformeerd of geconsulteerd moet worden.

Meer informatie

Heeft u nog vragen over het werk van de Raad voor de Kinderbescherming? Raadpleeg dan de brochure *Over de Raad voor de Kinderbescherming – Ieder kind heeft recht op bescherming* of neem contact op met een locatie in uw omgeving; de adressen en routebeschrijvingen van de locaties staan op www.kinderbescherming.nl.

Andere brochures

Over scheiding:

- U gaat scheiden*
- Gezag, omgang en informatie*
- Alimentatie*
- Uit elkaar... En de kinderen dan?*
- Als je ouders uit elkaar gaan

Over het werk van de Raad:

- Over de Raad voor de Kinderbescherming – Ieder kind heeft recht op bescherming
- Als opvoeden een probleem is
- Als uw kind in aanraking komt met de politie
- Als u een klacht heeft

De brochures zijn verkrijgbaar via:

- Postbus 51 Infolijn, telefoon 0800 - 8051 (gratis, maandag t/m vrijdag van 8:00 tot 20:00 uur) of www.postbus51.nl
- de locaties van de Raad
- de internetsite van de Raad: www.kinderbescherming.nl

* Deze brochures zijn alleen via Postbus 51 verkrijgbaar.

Aan de informatie in deze brochure kunnen geen rechten worden ontleend.

Uitgave

Raad voor de Kinderbescherming
Landelijk Bureau
Postbus 19202
3501 DE Utrecht
www.kinderbescherming.nl

September 2009 (gewijzigde herdruk van Januari 2009)